

यापक *a.* 1 Causing to go. -2 Giving, bestowing; इदं शुक्रकृतं तीर्थमाशिषां यापकं नृणाम् Bhāg. 3. 23. 23.

यापन *a.* (-नी *f.*) 1 Causing to go or go away. -2 Curing. -3 Mitigating. -4 Supporting (life); ग्राम्य-माहारमाद्यादस्वाद्यपि हि यापनम् Mb. 12. 212. 13. -**नम्**, -**ना** 1 Causing to go away, driving out, expulsion, removal. -2 Cure or alleviation (of a disease). -3 Spending or passing time, as in कालयापनम्. -4 Delay, procrastination. -5 Support, maintenance; देवतातिथिशेषेण कुरुते देह-यापनम् Mb. 3. 260. 6; 12. 213. 17. -6 Practice, exercise; तत्र न व्यवधातव्यं परोक्षा धर्मयापना Mb. 12. 134. 2 (com. धर्मयापना धर्मोपदेशः). -7 Loitering.

यापित *a.* 1 Spent, passed (time). -2 Expelled, removed &c.

यासा Twisted hair.

याप्य *a.* 1 To be removed, expelled or rejected. -2 Low, contemptible, trifling, unimportant. -**व्यः** The father's elder brother. -**Comp.** -**यानम्** a litter or palanquin; तिरस्कृतविमानानि याप्ययानान्येकधा Śiva B. 17. 43; याप्ययानादिदानेन नानाबहैरलङ्कृतः Parnā. 3. 18.

यामः Sexual union, copulation; पीवानं श्मश्रुलं प्रेष्ठं मीढ्वांसं याभकोविदम् Bhāg. 9. 19. 5.

याम *a.* (-मी *f.*) Relating to Yama; तेनानुभूयता यामीः शरीरेणैव यातनाः Ms. 12. 17; मा भैर्मन्द मनो विचिन्त्य बहुधा यामीश्चिरं यातनाः Mukundamālā 10.

यामः [यम्-घञ्] 1 Restraint, forbearance, control; लेखाः सुयामास्तुषिता ब्रह्मकायाः Mb. 13. 18. 74. -2 A watch, one eighth part of a day, a period of three hours; अबिदितगतयामा रात्रिरेव व्यरंसीत् U. 1.27; पश्चिमाद् यामिनीयामात् प्रसादमिव चेतना R. 17. 1; so यामवती, त्रियामा &c. -3 Going, proceeding. -4 Motion, course. -5 Ved. A road. -6 Progress. -7 A car, carriage. -8 A class of gods; यामैः परिवृतो देवैर्हत्वाऽशासत् त्रिविष्टपम् Bhāg. 8. 1. 18. -**Comp.** -**घोषः** 1 a cock. -2 a gong or metal-plate on which night-watches are struck. -**चेटी** a female servant on guard; Heh. 7. -**नूर्यम्**, -**दुन्दुभिः**, -**नाली**=यामघोष (2); मन्द्रध्वनिस्त्याजितयामतूर्यः R. 6. 56. सुवर्णकोणाभिहतः प्राणदद् यामदुन्दुभिः Rām. 2. 81. 2. -**नादिन्** a cock. -**पालः** a watchman; असौ परस्परालापं मन्दुरायामपालयोः Dharmābhyudaya-mahākāvya 2. 42. -**भद्रः** a kind of pavilion. -**यमः** a stated occupation for every hour. -**वृत्तिः** *f.* being on watch or guard.

यामक *m. dual.* N. of the Nakṣatra पुनर्वसु.

यामन् *n.* Ved. 1 Going, motion. -2 Flight. -3 Coming, arrival. -4 A march, an expedition. -5 Invocation. -6 Offering, oblation.

यामवती Night; तारावितानतरला इव यामवत्यः Ki. 8. 56.

यामिकः A watchman, one on duty or guard at night; also यामिकभट; यामिकाननुपमृय च माहक् N. 5. 110.

यामिका, -**यामिनी** 1 Night; सविता विघबति विधुरपि सवितरति दिनन्ति यामिन्यः । यामिनयन्ति दिनानि च सुखदुःखवशीकृते मनसि ॥ K. P. 10; Ki. 11. 48. -2 Turmeric. -**Comp.** -**चरः** 1 a demon. -2 an owl. -**पतिः** 1 the moon; यामिनी-पतिरिवैष दिनान्ते Bhāg. -2 camphor.

यामिनयाति Den. P. To appear like night.

यामीरः The moon. -**रा** Night.

यामलम् 1 A pair, couple. -2 N. of a class of Tantra works; cf. रुद्रयामल.

यामात् *m.* (See जामात्).

यामिः, -**मी** *f.* 1 A sister (see जामि); यामिहरणजनितातु-शयः Śi. 15. 53. -2 Night. -3 A daughter-in-law; Ms. 4. 180. -4 A noble woman. -5 The south. -6 Hell-torture (यमयातना). -7 The Bharanī constellation.

यामुन *a.* (-नी *f.*) [यमुना-अण्] Belonging to or coming from, or growing in, the Yamunā; गाङ्गमम्बु सितमम्बु यामुनं कज्जलाभमुभयत्र मज्जतः K. P. 10. -**नम्** A kind of collyrium; चक्षुष्यं यामुनं पुनः Śiva B. 30. 18; also यामुनेयम्.

यामुनेष्टकम् Lead.

यामेयः A sister's son.

याम्य *a.* [यसो देवतास्य तस्येदं वा ष्य] 1 Southern; द्वारं ररुघ्तुयाम्यम् Bk. 14. 15. -2 Belonging to or resembling Yama. -**म्यः** 1 A servant of Yama; भगवत्पुत्रै राजन् याम्याः प्रतिहतोयमाः Bhāg. 6. 3. 3. -2 N. of Agastya. -3 Of Śiva. -4 Of Viṣṇu. -5 Sandal-wood. -**म्यम्** The Bharanī Nakṣatra. -**Comp.** -**अयनम्** the winter solstice. -**उत्तर** *a.* going from south to north. -**वृत्तम्** the solstitial colure.

याम्या 1 The south; दिशं याम्यामभिमुखो रुद्रन् वचनमब्रवीत् Rām. 2. 103. 26. -2 Night.

यायजूकः [यज् यज् ऊक] A performer of frequent sacrifices, one who constantly performs sacrifices (इज्या-शील); तं यायजूकः सह भिक्षुमुख्यैः Bk. 2. 20; राजा महात्मा तेजस्वी यायजूकः सतां गतिम् Rām. 2. 72. 15.

यायावर *a.* Frequently going, vagrant, having no fixed abode. -**रः** 1 A vagrant mendicant, saint; यायावराः पुष्पफलेन चान्ये प्राणचुरचर्या जगद्वेनीयम् Bk. 2. 20; महा-भागस्तस्मिन्नयमजनि यायावरकुले B. R. 1. 13 (where यायावर is the name of a family). -2 A horse selected for a horse-sacrifice. -3 N. of the sage जरत्कार. -4 N. of a family (to which Rājasekhara belonged). -**रम्** The life of a vagrant mendicant.

यायिन् *a.* 1 Going, moving, travelling (at the end of comp.). -2 Driving in, riding or going in. -3 Leading to; चित्रकूटयायिनि वर्त्मनि U. 1. -4 Going to war (applied to planets opposite to each other).

याव *a.* Relating to, consisting of or prepared from barley. -**वः** 1 Food prepared from barley. -2 Lac, red dye.